

Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka ZSS NR78 w IP-CZD

Poradnik dla Rodziców

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka – to wielospecjalistyczne, kompleksowe działania mające na celu stymulowanie funkcji odpowiedzialnych za rozwój psychomotoryczny i komunikację małego dziecka. Od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia przez dziecko nauki w szkole, a także pomoc i wsparcie udzielane jego rodzinie.

Wspomaganie rozwoju dzieci ze złożonymi zespołami zaburzeń powinno być podjęte jak najwcześniej. Jego istotą jest dostarczenie fachowej wszechstronnej pomocy. Objęcie opieką terapeutyczną dziecka we wczesnym dzieciństwie pozwala nie tylko skutecznie kompensować występujące u dziecka dysfunkcje i deficyty, ale także zapobiega pojawianiu się zaburzeń rozwoju o charakterze wtórnym.

Wymagania formalne

- Dzieci przyjmowane są na podstawie opinii o potrzebie WWRD wydanej przez Zespół Orzekający w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (PPP),
- Rodzice składają wniosek do właściwej PPP o potrzebie WWRD,
- Wniosek rozpatruje zespół orzekający danej poradni,
- Zespół orzekający wydaje opinię, na podstawie, której dziecko może być objęte WWRD.

Uwaga: Wcześniej uzyskane przez dziecko orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego czy integracyjnego nie wyklucza możliwości korzystania z zajęć organizowanych w ramach WWRD.

Zajęcia z dzieckiem w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju mogą obejmować:

- Usprawnianie ruchowe,
- Rozwój mowy lub innych sposobów komunikowania się,
- Stymulację wielozmysłową,
- Umiejętności samoobsługi,
- Funkcjonowanie społeczne w grupie.

Wczesna diagnoza i terapia są szansą dla dzieci na lepsze, bardziej skuteczne pokonywanie trudności rozwojowych tak, aby mogły lepiej funkcjonować w różnych sytuacjach życiowych.

W ostatnim czasie obserwujemy większe zrozumienie i zaangażowanie rodziców w kompleksową stymulację rozwoju dzieci. Podejmują się roli pierwszych terapeutów. Dlatego też ważne jest wspieranie ich w działaniach edukacyjno-rehabilitacyjno-wychowawczych.

Pamiętajmy, że dziecko już od pierwszych dni życia poznaje, doświadcza, zaspokajając naturalną „ciekawość świata”. Rozpoczyna się wielokierunkowy, wielozmysłowy proces poznawania i uczenia się. Bardzo ważne dla prawidłowego wszechstronnego rozwoju i funkcjonowania dziecka, począwszy od pierwszych chwil życia jest zaspokajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dziecka. Zaliczamy do nich m in: **potrzebę bezpieczeństwa i współdziałania z bliskimi, akceptacji i uznania, miłości i stabilizacji uczuciowej.**

Potrzeba bezpieczeństwa, można ją zaspokoić poprzez:

- Pozytywne nastawienie do dziecka,
- Właściwy sposób traktowania,
- Życzliwą atmosferę w domu.

Ogólnie można powiedzieć, że poczucie bezpieczeństwa dziecka opiera się całkowicie na miłości najbliższego otoczenia, a głównie rodziców.

Potrzeba akceptacji i uznania

Istota tej potrzeby polega na tym, aby dziecko czuło się zauważane, szanowane, chciane, nagradzane, takie jak jest, a nie takie jak inni chcieliby, żeby było. Dziecko akceptowane słyszy wiele pochwał i ciepłych słów. Ważne jest jednak, by rodzice nie byli bezkrytyczni. Miernikiem akceptacji jest satysfakcja i radość rodziców i dzieci z wzajemnych kontaktów.

Potrzeba miłości i stabilizacji uczuciowej

Obok troskliwej opieki, pielęgnacji i higienicznego trybu życia, najważniejsza jest miłość rodziców, zrozumienie potrzeb dziecka, atmosfera ciepła, stabilizacji i spokoju. Naturalny kontakt między rodzicami, a dzieckiem w pierwszych miesiącach i latach życia jest istotny nie tylko w chwili obecnej, ale stanowi podłoże wzajemnego zrozumienia w przyszłości.

Wybrane metody usprawniania dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi

Nie ma jednej niezawodnej recepty na wspieranie dziecka z problemami rozwojowymi. Każde dziecko rozwija się w innym rytmie, ma swoje uzdolnienia i specyficzne trudności. Dlatego wszystkie podejmowane działania powinny być dobrane do jego indywidualnych potrzeb i możliwości zdrowotnych. Działania terapeutyczne powinny mieć miejsce jak najwcześniej, by dziecko na początku tego procesu osiągnęło maksimum swoich możliwości i mogło funkcjonować na poziomie swojej inteligencji.

NDT- Bobath

Metoda ta zajmuje się diagnostyką i rehabilitacją noworodków, niemowląt i dzieci starszych. Przyjęte w niej założenia i techniki usprawniania są przyjazne dzieciom. Usprawnianie tą metodą, może pomóc dziecku z uszkodzeniem mózgu stać się bardziej samodzielnym, funkcjonować i wykorzystywać swoje możliwości. Dzieciom z niewielkimi deficytami ruchowymi pomaga w harmonijnym rozwoju psychomotorycznym, ma wpływ na poprawę jakości ruchu i profilaktykę wad postawy. Usprawnianie według koncepcji NDT Bobath jest szczególnie przydatne w terapii niemowląt i dzieci, ponieważ może być łatwo włączone w ich rozkład dnia. Nie zaburza interakcji matka–dziecko. Prawidłowo wykonywana pielęgnacja, noszenie dziecka czy zabawa z nim są naturalnym sposobem wspomagania rehabilitacji. Rodzice biorą udział w planowaniu i przebiegu terapii.

W terapii tej wykorzystuje się różnorodny sprzęt zapewniający dziecku ruch poprzez zabawę.

Polecamy: Metoda NDT -Bobath - Maria Borkowska, Zofia Szwiling

Poradnik dla rodziców

<https://www.youtube.com/watch?v=Qt2Ur0xdmR0>.

Metoda Vojty

Diagnostyka i rehabilitacja metodą Vojty wykorzystywana jest głównie do stymulacji niemowląt i dzieci. Terapia Vojty stosowana jest do rozpoznawania zaburzeń i leczenia schorzeń na tle neurologicznym. Ćwiczenia Vojty mają swoich zwolenników, ale wzbudzają też sprzeciw wśród lekarzy i fizjoterapeutów. Terapia ta polega na kierunkowej stymulacji dziecka poprzez odpowiednie ułożenie bądź uciśnięcie określonych stref na jego ciele - wywołujących potrzebę wykonywania ściśle określonego, a zarazem prawidłowego wzorca ruchowego. Rehabilitacja ruchowa Vojty pozwala na osiągnięcie kolejnych kroków rozwoju, a przede wszystkim umożliwia zarejestrowanie zaburzeń rozwojowych dziecka już w pierwszych tygodniach jego życia i pozwala na wczesne rozpoczęcie rehabilitacji. Może zapobiec pogłębianiu się i utrwalaniu patologicznych wzorców motorycznych, postawy i lokomocji w przyszłości.

Polecamy: Metoda Vojty, Joanna Surowińska

Praktyczny poradnik dla rodziców

Metoda PETO – Kierowane Nauczanie

System PETO jest to kompleksowe usprawnianie funkcji percepcyjno-ruchowych umysłowych w ramach zwiększenia i ukierunkowania aktywności własnej dziecka. Cechą charakterystyczną tej metody jest połączenie w całość elementów małej i dużej motoryki, przygotowania funkcjonalnego ze stymulacją psychopedagogiczną i adaptacją społeczną. Natomiast głównym jej celem jest zdobywanie i doskonalenie nowych umiejętności, ułatwiających przygotowanie dziecka niepełnosprawnego do funkcjonowania w środowisku szkolnym i społecznym.

W metodzie wykorzystuje się specjalnie skonstruowane drewniane meble służące zarówno do ćwiczeń jak i do czynności codziennych. Są to: stoły-ławy, krzesła różnej wysokości, drabinki, podnóżki, tory do nauki chodzenia. Zajęcia prowadzone są przez te same osoby-zwane konduktorami (przewodnikami) oraz osoby wspomagające, często rodziców. Rolą dyrygenta jest realizowanie zaplanowanego programu łączącego elementy pedagogiki, różne formy terapii oraz rehabilitacji ruchowej. Podstawową formą pracy konduktora jest prowadzenie rytmicznych ćwiczeń, wspomaganych słownym wzmocnieniem w celu utrzymania uzyskanej pozycji. Zadaniem asystentów jest kontrolowanie poprawności i dokładności wykonywanych ruchów i zadań. Zaplanowane przez przewodnika i asystentów ćwiczenia i treści dydaktyczne są ze sobą ściśle powiązane. Zdobywanie kolejnych sprawności psychoruchowych obejmuje w metodzie PETO wszystkie czynności odpowiednio do wieku i możliwości dziecka. Najwięcej czasu przeznaczona jest na rozszerzanie zakresu samoobsługi. Dzieci uczą się samodzielnego jedzenia, ubierania się i innych czynności codziennych.

Polecamy: Dziecko z niepełnosprawnością ruchową - Maria Borkowska

Metoda Integracji Sensorycznej – SI

Metoda ta, zajmuje się zaburzeniami przetwarzania informacji w układzie nerwowym. Dzieci z zaburzeniami przetwarzania sensorycznego nieprawidłowo interpretują odbierane codziennie bodźce (informacje sensoryczne), takie jak dotyk, dźwięk czy ruch. Jedne mogą czuć się nadmiernie bombardowani ilością bodźców, a inne poszukiwać intensywnej doznań sensorycznych. "Przetwarzanie sensoryczne" (integracja sensoryczna), to skomplikowany proces, w którym układ nerwowy odbiera informacje ze wszystkich zmysłów (dotyk, układ przedsionkowy odbierający ruch, czucie ciała, węch, smak, wzrok i słuch) następnie organizuje je i interpretuje tak, aby mogły być wykorzystane w celowym i efektywnym działaniu. Podczas terapii dziecko nie ćwiczy konkretnych umiejętności, lecz poprawiając integrację sensoryczną wzmacnia procesy nerwowe leżące u podstaw tych umiejętności, a one pojawiają się w naturalny sposób, jako konsekwencja poprawy funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego.

Polecamy: Integracja sensoryczna przez cały rok – Magda Charbicka

<https://www.youtube.com/watch?v=x1mgyKZNkA>

Programy aktywności M. CH. Knillów

Podstawowym celem tej metody jest rozbudzanie aktywności dziecka niepełnosprawnego, zachęcanie go do działania, przejmowania inicjatywy. Działania terapeutyczne oparte są na tworzeniu okazji do doświadczania i nabywania podstawowych informacji o sobie, co następuje w toku wykonywania sekwencji ćwiczeń ruchowych. Specjalnie opracowanym przez twórców metody ćwiczeniom towarzyszy muzyka- stanowi ona istotny element wszystkich programów, bowiem każde działanie zaczynają i kończą określone dźwięki.

Ćwiczenia składają się na dany program aktywności następują po sobie według stałego schematu, co czyni zajęcia dla dziecka przewidywalnymi i bezpiecznymi. Aktywność ruchowa sprzyja kształtowaniu świadomości swojego ciała, pozwala również nawiązywać bliski kontakt emocjonalny z innymi osobami.

Polecamy: Christopher Knill – Programy Aktywności. Płyta CD.

Świadomość ciała, kontakt i komunikacja.

<https://www.youtube.com/watch?v=x1mgYKZNkA>

Komunikacja alternatywna i wspomagająca AAC

Skuteczne porozumiewanie się jest warunkiem rozwoju poznawczego, społecznego i edukacji, stanowi podstawową potrzebę człowieka i jego oczywiste prawo.

Wspomagające i alternatywne metody porozumiewania się to wszelkie sposoby umożliwiające osobom ze złożonymi potrzebami komunikacyjnymi przekazywanie i odbieranie komunikatów. Komunikacja alternatywna – AAC jest metodą porozumiewania się, zamiast mowy. AAC to zestaw narzędzi i strategii, z których korzysta użytkownik AAC, aby móc sprostać codziennym wyzwaniom komunikacyjnym.

Najważniejszym obszarem w procesie wspierania dziecka ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnymi jest zrozumienie, powinno rozumieć, że AAC nie jest kolejną metodą pracy z nim. AAC to substytut mowy i języka, do którego dziecko powinno mieć dostęp w każdej chwili. Razem z nim wzrasta i uwzględnia rozwój dziecka, zmiany jego możliwości i potrzeb. Użytkownicy AAC to osoby żyjące w świecie języka mówionego, które słyszą i zależnie od poziomu funkcjonowania intelektualnego, rozumieją mowę, natomiast z różnych przyczyn nie mogą być aktywnymi użytkownikami języka.

Komunikacja wspomagająca określa wszelkie sposoby, jakimi ludzie przekazują informacje, kiedy nie mogą mówić, lub gdy mówią niewyraźnie na tyle, by otoczenie nie rozumiało ich komunikatów.

Rozwijanie umiejętności komunikowania się ze środowiskiem

- Proszenia o pomoc,
- Okazywania wdzięczności,
- Zastosowania zwrotów grzecznościowych,
- Zadawania pytań, formułowania adekwatnych odpowiedzi,
- Przekazywania informacji o faktach i relacjonowania,
- Autoprezentacji - kim jestem, ile mam lat, jak wyglądam, co lubię, itp.
- Przedstawiania się i przedstawiania innych,
- Dostosowania tematu rozmowy do zainteresowań kolegów,
- Rozmawiania na różne tematy,
- Uczenia się podstawowych zasad kultury komunikowania się.

Narzędzia do komunikacji

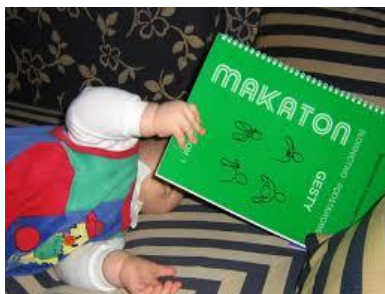
- Książki do komunikacji,
- Proste komunikatory głosowe,
- Tablety oraz urządzenia wysokiej technologii,
- Na stronie: www.aac.org.pl w zakładce: pliki do pobrania znajduje się film przedstawiający jak użytkownik AAC korzysta ze swojej pomocy do komunikacji.

Polecamy: Poradnik dla rodziców i terapeutów- Magdalena Nosko - Goszczycka

Makaton

Projekt jest próbą znalezienia kolejnej metody porozumiewania się dzieci i dorosłych z poważnymi trudnościami w uczeniu i komunikowaniu się. Makaton to wspomagający i alternatywny sposób porozumiewania się, wykorzystuje elementy komunikacji totalnej: słuchowe, migowe - gesty, wzrokowe- symbole i ustne - mowa. Podejście to, gdzie jeden sposób ułatwia drugi, daje możliwość swobodnej ekspresji i uczestniczenie w codziennym życiu.

Polecamy: Makaton - w rozwoju ze złożonymi potrzebami komunikacyjnymi – pod red. Bogusławy Beaty Kaczmarek; https://www.youtube.com/watch?v=BbqeifV6l_A

Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne

Metoda Ruchu Rozwijającego bazuje na prostocie i naturalności, dzięki czemu staje się metodą naturalną. Terapię zaproponowaną przez Weronikę Sherborne można wykorzystać w pracy z dziećmi, ale również dorosłymi, zarówno z tymi, którzy rozwijają się prawidłowo i którzy przejawiają zaburzenia rozwojowe.

Metoda Ruchu Rozwijającego jest metodą koncentrującą się na rozwijaniu sfery emocjonalno-społecznej oraz świadomości samego siebie i innych osób za pomocą ruchu. Wbrew nazwie nie jest metodą, której głównym zadaniem jest rozwój motoryki uczestników zajęć. Zajęcia prowadzone są w stałej strukturze, choć poszczególne zajęcia mogą się różnić pod względem przedstawianej treści, która zależy od możliwości i potrzeb uczestników. Relacje pod czas takich zajęć, a więc ćwiczenia, oparte są na wykorzystaniu ruchu w sposób twórczy, dotyku, bliskim kontakcie fizycznym, które mają sprzyjać tworzeniu więzi emocjonalnych i budowaniu poczucia bezpieczeństwa. Charakterem przypominają spontaniczne zabawy dzieci w wieku wczesnodziecięcym, które naturalnie inicjowane są przez same dzieci lub ich rodziców.

Polecamy: Ruch rozwijający dla dzieci- Weronika Sherborne

Metoda werbo-tonalna

Celem tej metody jest nauczenie mowy dzieci z uszkodzonym słuchem - nawet wtedy, gdy dysfunkcja jest głęboka. Uczą się one mówić w sposób melodyjny, z prawidłową intonacją i artykulacją, taką jak u dzieci słyszących. Metoda stosowana jest u dzieci od momentu potwierdzenia wady słuchu do wieku szkolnego. Składają się na nią specjalnie dobrane ćwiczenia oddziałujące na rozwój motoryczny dziecka, zmysł równowagi, uwrażliwiające jego słuch i rozwijające komunikację językową. Wykorzystuje się w niej relacje zachodzące między mową a ruchem – określone gesty i ruchy powiązane są z odpowiednimi dźwiękami. Rytm ciała wykorzystywany jest do wywoływania głosu i korygowania nieprawidłowej artykulacji. Ruchy służą do tworzenia sylab i całych zdań. Często stosuje się też wyliczanki-rymowanki. Dodatkowo, do każdej samogłoski przyporządkowany jest odpowiedni rekwizyt. Samogłoska "a" to pompon, "o" to chusta, "u" - bączek, "e" - kubeczki itd. Dziecko kojarzy przedmiot z dźwiękiem i będzie wydawało ten ton, którego się nauczy, widząc daną zabawkę. Dla dziecka ćwiczenia z wykorzystaniem metody werbo-tonalnej to nie terapia, lecz miła zabawa, do której można włączyć też rodziców.

<https://www.youtube.com/watch?v=4DlqUYsSXrU>

Kilka propozycji dla rodziców i opiekunów na wspólną zabawę i aktywności

1. Aktywność fizyczna

Rodzinna gimnastyka

- Koordynacja i rytmizacja ruchu
- Doskonalenie orientacji w schemacie ciała i przestrzeni
- Uświadomienie dzieciom znaczenia ruchu dla zdrowia
- Kształtowanie sprawności fizycznej i umiejętności wyzwalańa poprzez ćwiczenia ruchowe napięć i emocji
- Rytmizacja i koordynacja ruchów, aktywizowanie mniej sprawnej kończyny

<https://www.youtube.com/watch?v=h9wMpq8kqkA>

<https://www.youtube.com/watch?v=jgJOS26G1wY>

https://www.youtube.com/watch?v=qhvS9qq8_g8

<https://www.youtube.com/watch?v=Zg7pCZOtMXo>

https://www.youtube.com/watch?v=FZ3pj_ZkldQ

<https://www.youtube.com/watch?v=InxomdEHL8M>

<https://www.youtube.com/watch?v=IPFcOOG7W3M>

**2. Dbalność o higienę, zdrowy styl życia i odpowiednie odżywianie się.
Zabawy i piosenki ułatwiają przekazywanie i utrwalanie ważnych zasad.**

https://www.youtube.com/watch?v=1bmJ4Zlj_B4

<https://www.youtube.com/watch?v=6IFZKkybDOY>

https://www.youtube.com/watch?v=oD_4YBKMKFs

<https://www.youtube.com/watch?v=IJz95lzBqy8>

3. Zabawy graficzne i sensoryczne:

- Doskonalenie sprawności manualnej
- Koordynacja wzrokowo-ruchowa
- Nauka planowania ruchu
- Aktywizowanie mniej sprawnej ręki
- Uczymy się słuchać poleceni
- Utrwalamy samodzielność czynnościową
- Oswajamy się z różnymi fakturami

Nauka rysowania z Krasnalem Tadzem

<https://www.youtube.com/watch?v=IIXNf5OoPaM>

https://www.youtube.com/watch?v=9D_PQ72614Y

<https://www.youtube.com/watch?v=zvgBz6smtS8>

<https://www.youtube.com/watch?v=kWPbwQEuVJQ>

Zabawy sensoryczne - im więcej spontaniczności i bałaganu, tym więcej radości.

<https://www.youtube.com/watch?v=GBAeIVd7zFQ>

https://www.youtube.com/watch?v=T-Oa-uHP_t

<https://www.youtube.com/watch?v=IPFcOOG7W3M>

<https://www.youtube.com/watch?v=IIXNf5OoPaM>

Zachęcamy do rodzinnej integracji i dobrej zabawy 😊